

VARGA E. LÁSZLÓ

*Turulok, magyarok*Mindent szabad, ami másnak nem árt
(*A nagy francia forradalom*)

gy lengyel barátom hívta fel a figyelmemet Krzysztof Varga *Turulpörkölt* című könyvére, amely a lengyel kiadás (Czarne, 2008, Wołowiec) után rövidesen magyarul is megjelent (Európa, 2009, Budapest).

Az olvasókkal itt megosztani kívánt véleményem fokozatosan, a könyv elolvasása közben és után alakult ki. Az író személye nem volt ismeretlen előttem. A 2006-os budapesti őszi szemkilövető eseményeiről tudósította Varsóban lapját, a liberális *Gazeta Wyborczą*t (részreahlóan, a tényeket elferdítve, követve Gyurcsány logikáját, az akkor még az országgyűlésben is helyet foglaló SZDSZ, valamint a *Népszava*, a *Népszabadság* képviselte szellemében). Erről szól könyvének utolsó előtti fejezete, a „Kossuth zsír”.

Ekkor még csak annyit tudtam róla, hogy újságíró, rovatvezető az említett lengyel lapnál. Könyvét elolvasva valamivel több is kiderült róla. Néhány életrajzi adatát ő maga közli velünk. Eszerint dédanyja szlovák volt, Budapesten élt, sosem tanult meg rendszeresen magyarul. Apja 1921-ben született Komáromban. A II. világháborúban katona volt – egy ideig biztosan, hiszen megjárta a szovjet hadifogságot. Nagy magyar volt, azt írja róla. 1968 óta élt Varsóban (ebben az évben született Krzysztof utónevű fia). Ez volt a második házassága, az elsőből született András nevű bátyja Magyarországon, akivel a szerző nem tart kapcsolatot. Anyja orvos, aki nem tartotta fontosnak, hogy a fia tudjon magyarul, ugyan ki ért magyarul, minek is ezt a nyelvet megtanulni (tőle erednének Krzysztof fiának előítéletei?). Apja magyar származásán túl Magyarországhoz kötik még őt a rokonok, ismerősök, továbbá az is, hogy azokban a nehéz időkben, amikor Lengyelországban szűkös volt az élelmiszerellátás (még az orvoséknak is), Magyarországról vitték Ford Escortjukban az ennivalót és minden egyebet, ami a konyhára kell. Varsóban a magyar diplomatáknak fenntartott különboltban vásároltak. Krzysztof Varga a lengyel főváros egyetemén végzett polonisztikát.

Apja halálát feldolgozandó jött el Magyarországra, hogy könyvet írjon emlékeiből. Itt töltött (vajon miből?) egy egész esztendő. Utazott, beszélgetett az emberekkel. Sajátosra sikerült végül ez a *Turulpörkölt* című munka, ennek az egy évnek a terméke. Ha gonoszkodni akarnánk, azt mondhatnánk, még szerencse, hogy neki is csak egy apja volt.

A magyar kiadáshoz írt előszava végén arra kér bennünket, magyar olvasókat, hogy miközben olvassuk „művét”, feledkezzünk el arról, hogy magyarok vagyunk. Nos jó, de kik legyünk akkor, amikor olvassuk? Kínaiak, románok, szlovákok? Vajon milyen szemüveget tegyünk fel hozzá? Internacionálist vagy egy hazátlan emberét?

És persze azt is megkérdezhettük, honnan beszél ő, kinek a helyzetéből, lengyel mondja mindezt, vagy valaki sehonnai, a nemzeti hovatarozásból (legyen az magyar vagy lengyel) kivetközött különös lény?

Könyvében megfellebbezhetetlen kinyilatkoztatásokkal, ellentmondást nem tűrően, főként negatív megfogalmazásokkal, lebecsülő jelzőkkel, rosszindulatú állításokkal ír ró-

lunk. A *Turulpörkölt* sajnos ilyen iromány, ehhez hasonló nézetek gyűjteménye, hozzá még az alig leplezett cinikus – ez sem hiányozhat egy igazi liberális fegyvertárából – le-sajnálások halmaza.

A könyvben kifejtett nézeteit egyéves itt-tartózkodása, vidéki körutazásai során, anyaggyűjtő kirándulásain szerezte. Még Újvidéken is járt, ahol kocsmában szerbekkel beszélgetett, írja, hogy megérti őket, ha félnek a magyar revíziótól, sőt még azt is, ha a magyarokat megverik egyszer-másszor, hogy tudatosítsák bennük: Nagy-Szerbiában élnek, nem pedig Újvidéken vagy Szabadkán.

Minő furcsaság, egyéves itt-tartózkodása során egyetlenegy pozitív dolgot sem tartott méltónak följegyezni rólunk!

A magyar olvasó háborog, mert hazáját 1989 óta gyakran szünet és következmények nélkül gyalázzák. Aki csak akarja, gyalázhajta. Szabadon. Szerzőnk is. Úgy vélem, jogom van erre reagálni.

Könyvében érezhető megvetéssel beszél a bulvárlapokról, ugyanakkor a könyve nem múlja felül azoknak a szintjét. A valóság és fikció ügyesen manipulált halmazát tárja a lengyel és a magyar olvasók elé, saját kénye-kedve és különös célja szerint.

A könyv a magyarokról íródott a lengyeleknek. Nem szellemes karikatúra, inkább semmit nem tisztelő csúfolódó pamflet.

A magyarságot lejárató szövegek gyűjteménye. Írója lenéz bennünket, nemzeti méltóságunkba, történelmünkbe és kultúránkba gázol bele. Mintha mindezt élvezné is. Szépen van csomagolva, profi módon van megszerkesztve a mondanivalója, lényegében manipulatív szándékú írás. Azt üzeni, hogy olvasója úgy nézzen a magyarokra, mint a történelem jogvesztett résztvevőire, akik számlájára semmi pozitívum nem írható. (Csak nem a szlovák Ján Slota barátja volna?)

Már a cím is gúnyos és hatásvadászó: *Turulpörkölt*. Ehhez hasonlók az alfejezetek címei is.

Ilyen hazug, ellenséges propagandát folytatott a magyarság ellen az első világháború előtt itthon a Galilei Kör, a Huszadik Század köre 1914–1920-ban, majd később, a románokkal karöltve a Masaryk–Beneš-kettős, az 1919/20 utáni emigráció, azután a II. világháború alatt a Sztálinnak is felajánlkozó Károlyiék Londonban. Ők soha nem a Horthy-rendszer visszáságait és a magyar társadalom valódi súlyos bajait ostorozták. A valóság egy-egy szegletének kiragadása eszköz volt számukra az egész magyarság lejáratására, nevetéssé tételére, hitelének lerontására. Őket folytatja Krzysztof Varga.

A magyar–lengyel kötődés – lengyel–magyar két jó barát – (mely nem melleleg 1000 éves) neki csak egy elcsépelte szólás. Ismeretterjesztőnek szánt könyvében kiragadott negatív példákkal kíséri végig a X. századtól a magyar történelmet, ám egy szót sem szól a magyar–lengyel kapcsolatokról.

Csak futólag említi a Lengyelország s rajta keresztül Európa számára is történelmi jelentőségű 1920-as magyar lőszerszállítást. Ugyanakkor neki nincsenek közös királyok, nincs Bem József, és nem létezik Magyarország II. világháború alatti lengyelmentő tevékenysége. Zavarhatják őt Varsóban a magyar nevet viselő utcák és emléktáblák. De létezik számára a másoktól kölcsönvett győzelem, a tenger nélküli, nem pedig a tenger nélkül maradt ország tengernagya, Horthy Miklós. Nacionalizmus, rasszizmus és egyebek.

Nézzük a további konkrétumokat, mert az ördög mindig a részletekben van.

Kezdjük a magyar kultúrával. Szerzőnk számára nem létezik ilyen. Szerinte a magyarságot – ezt a szót ugyan még semleges jelzőként sem írja le – a világgal Seres Rezső „Szomorú vasárnap” című dala jobban megismertette, mint Liszt muzsikája. Az ilyen torzítások csak fokozzák felháborodásunkat.

Szerzőnk azt írja, hogy könyve egy magányos vándor, egyszemélyes utazó tapasztalatainak eredménye. Pedig nem az! Kíséretét alkotta valamilyen Lajos és Gáspár. Vajon kik lehettek ők? Milyen hírekkel szolgáltak, milyen tanácsokat adtak neki?

Zsigeri ellenszenvvel szól Krzysztof Varga történelmi eseményekről, emlékekről, ellenszenvesnek, téveszmékkel terheltnek mutatja Magyarországot. Mindezzel az olvasót a magyarság ellen hangolja. Ezzel a szándékkal írta volna a könyvet?

Sajátos „bája”, hogy a szerző jubileumi évben, 2009-ben adta ki a könyvét. Hetven évvel azután, hogy a magyar kormány, szembeszállva a náci Németországgal befogadta a lengyel katonákat és polgári menekülteket. Tehát épp abban az évben került piacra, amikor a lengyel–magyar sors közös kulcseményeinek évfordulóját ünnepelte a két ország, rangot adó hiteles megemlékezésekkel és tudományos konferenciákkal, dokumentumok közzétételével.

Milyen üzenetet olvashatunk ki belőle?

A szerző szemében minden és mindenki valaminek, valakinek a karikatúrán túli gúny és megvetés tárgya, a személyek, művészeti alkotások, nemzeti ünnepek, szimbólumok. Lássunk továbbiakat példálódzásaiból.

Hálás ő a történelemnek: az augsburgi csatában végre szétverték a kora középkori Európát nyugtalanító magyarokat. Szerinte azért maradtak a Kárpát medencében, mert „nem tudták Európát lovaikkal beszáguldani”.

Üzeni még, hogy „átok magyarnak lenni”, „az öngyilkosság a magyar kultúra legsikeresebb exportcikke”.

Nemzeti divatbemutató, holdkórosok forradalma a Kossuth téri tüntetés. Ópusztaszer nemzeti Disneyland. Részleteit számba véve cinikusan gúnyolódik, legyen az öltözet, hadtörténelem vagy kiállítási tárgy. Tudjuk, hogy az események, emlékhelyek lényege nem a szereplők egy kis részének az öltözete, nem a kiállított tárgyak politikai, hangulatkeltő elemzése. Tudták ezt a lengyelek is amikor érdeklődéssel fordultak a 2006-os budapesti események felé. De igaz választ nem kaptak szerzőnktől.

És miért bűnös vajon a turul? Minden népnek van eredetmondája (ahol most Ön lakik, Varga úr, annak az országnak is van), mitológiája, totemállata. Nekünk is. Nem mondja azt, hogy nekünk nem lehet, csak azt sugallja, azért mert van, megvetendők vagyunk. Ráadásul a turul sosem létezett, egy kitalált állat. A magyar belpolitikában jelenlevő sajtó- és politikai hadjáratot folytatja a turul és az Árpád nemzetség egykori zászlaja ellen, nacionalizmust, rasszizmust köt hozzá megfellebbezhetetlenül, mert ez ugye nem hiányozhat egy bulvártermékből.

Elképesztő, mi mindenre terjed ki a figyelme, s mi mindent igyekezik kigúnyolni. Lássunk néhány beszédes példát belőlük:

– Pécs azért lett Európa kulturális fővárosa, mert a legkevésbé depressziós, legkevésbé magyar.

– Magyarország lapos, különös szmog ül rajta. Fülledt levegő, konyhai szagok és alkoholos lehelet keveréke. Szombathely és Zalaegerszeg – mindkettő olyan, mintha fölösleges volna. Az egri Szépasszony-völgy olyan, mint a felszámolás előtti Vidámpark.

– A Balaton hurka alakú sekély vizű tó, másutt meg azt írja róla, hogy novemberben a legszebb, mert akkor szinte nem is látszik.

– A magyar nők is megkapják a magukét. Répa úr felesége ormóttan, a felségek terjedelmek, elhízottak, lomhák. A magyar nők légiója kétségbeesett, búskomorságtól, depressziótól sújtott. A kávé árúsító lány lapos mellén ott a turul. Hm, ez igazán érdekes.

– Megtudjuk, hogy a Dnyeper–Dnyeszter mellől jöttünk, Görgey y-nal írja a nevét (i helyett), Horthy fia 1943-ban halt meg a keleti fronton. Mi úgy tudjuk 1942-ben, az az hősi halált halt. Az, hogy a fronton vagy háborúban meghaltakat a magyar nyelvben hősi halottaknak nevezzük, ez sem tetszik neki. Erre ópusztaszeri látogatásán jön rá.

– Mohácson 15 ezer halott volt. (Kiigazítás: nem uram, 26 ezer, 1–3 ezer lengyel és cseh is.) Arról oktat ki bennünket, hogy a honfoglalás a legtöbb magyar baj ősoka. Ezt talán úgy kell értelmezni, hogy fölöslegesen volnánk itten. Takarodjunk. Persze itt vagyunk Európa közepén. Értjük, uram, értjük.

– Melankóliában szenvedett Molnár Csilla magyar szépségkirálynő. Nem marad ki a könyvből a magyarok nosztalgija, antiszemitizmusa, nacionalizmusa, a Szittyá könyvesbolt, a Fradi drukkerok, a Magyar Gárda (mint a nyilasok utódai), a Magyarok Háza, a Nagymagyarország térképek sem, továbbá 1956 ávos meglincselt és meggyilkolt áldozatai.

A magyar olvasó tájékoztatására érdemes elmondani, ha a szerző így gúnyolná a lengyel történelmet, a lengyel honfoglalás eredetmondáját, a Varsói Felkelés Múzeumát, a lengyel történelem bármelyik múzeumát (ezek épp oly idegenek és ellenszenvesek lehetnek számára, mint Magyarország és történelme), vagy a Nemzeti Emlékezet Intézetének létjogosultságát vonná kétségbe, hangulatot keltene velük kapcsolatban, úgy ahogyan azt velünk teszi, a törvény teljes szigorával találkozna. Lengyelországban, aki a lengyel nemzetet gyalázza, büntetendő cselekményt követ el. (Ott a bírók, rendőrök számára is kötelező a törvény, a rendőr nem mondhatja egy tüntetésen bántalmazott és letépert lengyelre, hogy kurva lengyel, nem taposhatja meg a tüntető kezéből kicsavart nemzeti zászlót.) Ezt jól tudja szerzőnk, ezért sohasem fog a lengyelekről ilyet írni. (Ezt maga is beismeri a vele készített interjúban: *Origo* internetes honlap, 2010. febr. 2). A könyvében megfogalmazott állításokkal sajnos lengyel tudományos dolgozatban is találkoztam, beépül a tudományos köztudatba egy nem szakmai megalapozottságú, velünk szemben szándékosan rosszindulatú iromány. A *Turulpörkölt* megjelent bolgárul, ukránul, oroszul és szlovákul, románul. A szerző szerint mindenütt nagy sikerrel.

Így azután nehéz elhinni neki, hogy Magyarországon jobban érzi magát, mint Lengyelországban, és amúgy semmi szándéka Magyarországot bírálni (Később visszavett a magyarellenességből. Lásd: A magyarokban inkább gyűlik a feszültség. 2011. április 16-i beszélgetés az origo internetes portálon.)

Felháborodásomat kiváltó könyvének recenziója végére azt kell írnom, hogy ha „magyarnak lenni átok”, akkor műve számunkra a legendyében fogalmazva is határtalan balszerencse.